

Sygn. akt I C 839/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 marca 2013 roku

Sąd Okręgowy w Szczecinie Wydział I Cywilny w składzie:

Przewodniczący SSO Agnieszka Skrzypiec

Protokolant sekr. sąd. Katarzyna Mizgier

po rozpoznaniu w dniu 26 marca 2013 roku w Szczecinie na rozprawie

sprawy z powództwa A. R.-K.

przeciwko Skarbowi Państwa - Naczelnikowi Urzędu Skarbowego w P.

o zapłatę

I. oddala powództwo,

II. odstępuje od obciążania powódki kosztami procesu,

III. obciąża Skarb Państwa nie uiszczonymi kosztami sądowymi.

Sygn. akt I C 839/12

UZASADNIENIE

Powódka A. K. (1) złożyła w dniu 20 sierpnia 2012r. w Sądzie Okręgowym w Szczecinie pozew o zapłatę od pozwanego Skarbu Państwa – Naczelnika Urzędu Skarbowego w P. kwoty 300.000 zł tytułem odszkodowania. W uzasadnieniu pozwu wskazała, że decyzją Naczelnika Urzędu Skarbowego w P. z 16 sierpnia 2012r. doszło do uchylecia decyzji ostatecznej z 22 czerwca 2007 r., nr US PP. (...) – 42/07, na podstawie art. 240 § 1 Ordynacji podatkowej. Wskazała, że żąda odszkodowania ponieważ urząd skarbowy działał na jej szkodę poprzez wydawanie fałszywych decyzji. Urząd Skarbowy po poinformowaniu go o popełnieniu przestępstwa przez B. R., która została skazana w dniu 12 stycznia 2012r. w dalszym ciągu nie uchylił decyzji I instancji z 22 czerwca 2007 r. Opierając się na fałszywych dokumentach (zeznaniu SD – 3, SD – 3A) określił wartość nieruchomości po dokonaniu oględzin na łączną kwotę 27.100 zł. Po wydaniu ww. decyzji M. R. użyła jej jako wyceny Naczelnika Urzędu Skarbowego w sprawie o dział spadku, czym uniemożliwiła powódce domaganie się większej spłaty za dziedziczone udziały po zmarłej matce. Powódka wskazała, że kwota 300.000 zł pozwoli jej na zaspokojenie potrzeb moralnych, zdrowotnych i egzystencjalnych poniesionych od roku 2007.

Pozwany Skarb Państwa- Naczelnik Urzędu Skarbowego w P. wniósł w odpowiedzi na pozew o oddalenie powództwa w całości (k.36-39). W uzasadnieniu swojego stanowiska wskazał, że prowadził postępowanie podatkowe w stosunku do powódki w zakresie podatku od spadku i darowizn z tytułu nabycia spadku po zmarłej J. R., wskutek uchylecia przez Dyrektora Izby Skarbowej w S. decyzji organu pierwszej instancji i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania. W dniu 20 kwietnia 2012r. Naczelnik Urzędu Skarbowego w P. wezwał powódkę do złożenia zeznania podatkowego SD-3 o nabyciu rzeczy lub praw majątkowych po zmarłej J. R.. W odpowiedzi na powyższe wezwanie powódka pisemnie poinformowała pozwanego, że nie jest w stanie określić wartości spadku ponieważ nie jest w posiadaniu żadnych dokumentów. Do swojego pisma załączyła kserokopię operatu szacunkowego sporządzonego przez J. P. oraz kserokopię postanowienia Sądu Rejonowego w Stargardzie Szczecińskim o nabyciu spadku po zmarłej J. R.. W związku z powyższym organ podatkowy przyjął wartość masy spadkowej z opinii sporządzonej przez rzeczoznawcę J. P. z dnia

15 lutego 2008r. Postępowanie podatkowe prowadzone w związku z decyzją Dyrektora Izby Skarbowej w S. z dnia 16 sierpnia 2012r. zostało zakończone decyzją z dnia 16 sierpnia 2012r., w której Naczelnik Urzędu Skarbowego w P.:

- uchylił decyzję ostateczną z dnia 22 czerwca 2007r. ustalając podatek od spadków i darowizn A. R. - K. z tytułu nabycia majątku w drodze spadku po zmarłej J. R. w kwocie 117 zł.

- ustalił A. R. - K. podatek od spadków i darowizn z tytułu nabycia majątku w drodze spadku po zmarłej J. R. w kwocie 973 zł.

Od powyższej decyzji powódka odwołała się do Dyrektora Izby Skarbowej w S. w dniu 31 sierpnia 2012r. Sprawa jest w toku. W ocenie pozwanego powódka nie wykazała żadnej z przesłanek odpowiedzialności Skarbu Państwa. Dla oceny zgodności z prawem działań pozwanego nie ma również żadnego wpływu okoliczność, że decyzja z dnia 22 czerwca 2007r. została uchylona, gdyż Naczelnik Urzędu Skarbowego ustalił powódce wyższą kwotę podatku niż tak, którą była ona zobowiązana zapłacić pierwotnie. Pozwany podniósł nadto, że decyzja podatkowa nie miała żadnego wpływu na toczące się postępowanie spadkowe po zmarłej J. R., a co za tym idzie brak jest adekwatnego związku przyczynowego pomiędzy działaniami Naczelnika Urzędu Skarbowego w P. a rozstrzygnięciem sprawy o dział spadku.

Na rozprawie w dniu 10 stycznia 2013r. (k.82) powódka wskazała, że na szkodę, którą poniosła wskutek decyzji z dnia 22 czerwca 2007r. składają się:

- kwota 184.000 zł obejmująca należności wymienione w piśmie z dnia 10 stycznia 2013r. (czynsz najmu lokalu mieszkalnego za okres 2007 r. – 10.01.2013 r. w łącznej kwocie 89.023 zł, zobowiązania z tytułu zaciągniętych przez nią oraz jej męża (na utrzymanie rodziny, w tym powódki) pożyczek w łącznej kwocie 77.012,70 zł, wynagrodzenie profesjonalnego pełnomocnika w innej sprawie w kwocie 7.100 zł, koszty paliwa i amortyzacji auta w związku z dojazdami powódki do sądów, adwokatów i urzędu skarbowego, w kwocie 10.000 zł),

- 116.000 zł (różnica między 184.000 zł a 300.000 zł) obejmująca odszkodowanie za straty moralne, zszargane nerwy, zdrowie w związku z decyzją z 22.06.2007 r.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Decyzją z 22 czerwca 2007r. Naczelnik Urzędu Skarbowego w P. ustalił powódce A. R. – K. podatek od spadku z tytułu nabycia spadku po zmarłej matce powódki J. R. – w kwocie 117 zł. Za podstawę ustalenia podatku przyjął wartość nieruchomości wchodzących w skład spadku na łączną kwotę 27.100 zł., opierając się na danych wskazanych w zeznaniu podatkowym. Wydanie decyzji zostało poprzedzone oględzinami nieruchomości, w których powódka nie uczestniczyła. Decyzja wobec nie wniesienia przez powódkę odwołania stała się ostateczna. W dniu 11 lipca 2007 r. powódka uiściła na jej podstawie podatek od spadków w wysokości 117 zł.

W dniu 11 marca 2010 r. powódka złożyła w Urzędzie Skarbowym w P. wniosek o wznowienie postępowania podatkowego, argumentując, że załącznik SD – 3/A dołączony do zeznania podatkowego SD – 3 po zmarłej J. R. został sfalszowany, że zostały zanizowane metry i wartość nieruchomości. W dniu 9 kwietnia 2010 r. Naczelnik Urzędu Skarbowego w P. wydał postanowienie o wznowieniu na wniosek powódki postępowania zakończonego decyzją ostateczną z 22 czerwca 2007 r., a w dniu 8 czerwca 2010r. wydał decyzję odmawiającą uchylecia ostatecznej decyzji z dnia 22 czerwca 2007r. Dyrektor Izby Skarbowej w S. rozpoznający odwołanie powódki od decyzji z dnia 8 czerwca 2010r. zawiesił postępowanie.

W dniu 12 stycznia 2012r. Sąd Rejonowy w Stargardzie Szczecińskim wydał wyrok skazujący siostrę powódki B. R. za podrobienie podpisu powódki na zeznaniu podatkowym, które stanowiło dowód w postępowaniu zakończonym decyzją ostateczną z 22 czerwca 2007 r. Wyrok sądu karnego jest prawomocny.

W związku z wydaniem ww. wyroku postanowieniem z dnia 7 lutego 2012r. Dyrektor Izby Skarbowej podjął z urzędu postępowanie i uchylił w całości decyzję organu podatkowego I instancji z dnia 8 czerwca 2010r. odmawiającą uchylecia decyzji ostatecznej z dnia 22 czerwca 2007r. i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania.

Naczelnik Urzędu Skarbowego w P. rozpoznając ponownie sprawę uznał, że dowody, na podstawie których ustalono istotne dla sprawy okoliczności faktyczne okazały się fałszywe i wznowił postępowanie zakończone prawomocną decyzją ostateczną z 22 czerwca 2007 r. W dniu 20 kwietnia 2012r. wezwał powódkę do złożenia zeznania podatkowego SD – 3 o nabyciu rzeczy lub praw majątkowych po zmarłej J. R.. Powódka w odpowiedzi na wezwanie złożyła pismo, w którym wskazała, że nie jest w stanie określić faktycznej wartości i wielkości nabytego spadku. Do pisma załączyła kserokopię operatu szacunkowego sporządzonego przez rzeczoznawcę J. P.. Opinia ta została sporządzona w dniu 15 lutego 2008 r. w sprawie I Ns 934/07 o dział spadku po J. R., toczącej się z udziałem powódki A. R. – K. i M. R.. Organ podatkowy przyjął do podstawy opodatkowania wartość masy spadkowej na kwotę 64.707 zł, zgodnie z ww. opinią.

Decyzją z 16 sierpnia 2012 r. Naczelnik Urzędu Skarbowego w P. uchylił decyzję ostateczną z dnia 22 czerwca 2007r. i ustalił należny od powódki podatek od spadku na kwotę 973 zł. Decyzja z dnia 22 czerwca 2007r. została uchylona ze względu na to, że dowody, na których podstawie ustalono istotne dla sprawy okoliczności, okazały się fałszywe (art. 240 § 1 pkt. 1 ustawy Ordynacja podatkowa). Powódka odwołała się od decyzji z dnia 16 sierpnia 2012r., ale sprawa zainicjowana jej odwołaniem nie została jeszcze ostatecznie zakończona.

Bezsporne, a nadto dowody:

- decyzja nr US PP – 4300/89/2012 z 16.8.2012 r. z uzasadnieniem (k. 4 – 10)
- protokół oględzin z 21.06.2007 r. (k. 95)
- pismo z 11.03.2010 r. (k. 11)
- pismo z 14.11.2007 r. (k. 77,78)
- zeznania powódki (płyta z nagraniem k. 98)

Postanowieniem z 29 marca 2007r., I Ns 1253/06 Sąd Rejonowy w Stargardzie Szczecińskim stwierdził, że spadek po J. R., zmarłej 17 maja 2004 r. w P., na podstawie testamentu notarialnego z 24 września 1991 r. nabyły córki: M. R. oraz A. K. (1) – każda w 1/2 części.

W skład spadku po J. R. weszły udziały w prawie własności:

- nieruchomości zabudowanej budynkami mieszkalnymi i gospodarczymi, stanowiącej działkę gruntu nr (...), położonej w P.,
- nieruchomości gruntowej niezabudowanej, stanowiącej działkę nr (...), położonej w P..

W postępowaniu o dział spadku, prowadzonym przed Sądem Rejonowym w Stargardzie Szczecińskim z udziałem powódki A. R. – K. i M. R. (sygn. I Ns 934/07) M. R. powoływała się na decyzję Naczelnika Urzędu Skarbowego z 22 czerwca 2007r., w której łączna wartość masy spadkowej została określona na 27.100 zł. W toku sprawy został przeprowadzony dowód z opinii biegłego sądowego J. P., który wartość nieruchomości gruntowej określił na 62.500 zł, a wartość nieruchomości zabudowanej na 224.500 zł. W dniu 5 czerwca 2008r. powódka i M. R. zawarły ugodę sądową, zgodnie z którą udziały w prawie własności ww. nieruchomościach zostały przyznane M. R., z obowiązkiem spłaty na rzecz powódki, w wysokości 30.000 zł. W toku postępowania o dział spadku powódka podnosiła, że decyzja z 22 czerwca 2007 r. została wydana na podstawie podrobionych dokumentów. Przy zawieraniu ugody obecny był jej profesjonalny pełnomocnik.

W dniu 6 czerwca 2012 r. powódka złożyła wniosek o „ponowne rozpatrzenie wniosku z 28 sierpnia 2007r. o dział spadku po J. R., sygn. I Ns 934/7. W uzasadnieniu wniosku wskazała, że uczestnika M. R. przedstawiała fałszywe dokumenty z Urzędu Skarbowego w P.. Sprawa została zarejestrowana pod sygn. I Ns 803/12 i aktualnie jest w toku.

Bezsporne, a nadto dowody:

- postanowienie Sądu Rejonowego w Stargardzie Szczecińskim z 29.03.2007 r. (k.23 w aktach sprawy I Ns 1253/06)
- pismo z 14.11.2007 r. (k. 77,78)
- wyciąg z operatu szacunkowego z 15.02.2008 r. (k. 90)
- pismo z 4.06.2012 r. (k. 89)
- zeznania powódki (płyta z nagraniem k. 98)

Od 2007r. powódka zamieszkuje wraz z rodziną – mężem A. K. (2) oraz małoletnimi dziećmi A. K. (3) (ur. (...)) i J. K. (ur. (...)) w wynajmowanych lokalach, gdyż uzyskana tytułem spłaty kwota 30.000 zł nie wystarczyła jej na zakup własnego lokalu. Sytuacja finansowa jej rodziny jest ciężka. Powódka nie ma żadnych wartościowych rzeczy, praw, ani oszczędności. Powódka i jej mąż są zobowiązani do spłaty kilku pożyczek i innych należności wobec banków, suma ich zobowiązań wynosi około kilkadziesiąt tysięcy złotych. Przeciwno mężowi powódki toczą się postępowania egzekucyjne.

Bezsporne, a nadto dowody:

- umowa przedwstępna najmu z 6.03.2007 r. (k. 73)
- umowa najmu z 15.03.2007 r. (k. 74 – 76)
- umowa najmu z 1.10.2008 r. (k. 70, 71_
- umowa najmu z 9.02.2010 r. (k. 64 – 69)
- umowa najmu z 15.08.2012 r. (k. 61 – 79)
- pismo z 3.10.2008 r. (k. 72)
- pismo z 14.05.2012 r. (k. 48)
- pismo z 22.06.2012 r. (k. 47)
- pismo z 23.10.2012 r. (k. 49)
- pismo z 30.11.2012 r. (k. 46)
- wezwanie z 9.07.2008 r. (k. 51)
- wezwanie z 7.11.2012 r. (k. 50)
- formularz kredytu konsumenckiego (k. 52)
- umowa pożyczki z 10.12.2012 r. (k. 53)
- umowa pożyczki nr (...) (k. 54)
- umowa pożyczki z 28.03.2008 r. (k. 57)

- umowa pożyczki z 28.03.2008 r. (k. 59)
- umowa pożyczki z 27.05.2008 r. (k. 58)
- umowa z 8.08.2008 r. (k. 55)
- umowa z 8.08.2008 r. (k. 56)
- umowa pożyczki z 18.10.2012 r. (k. 60)

Sąd zważył co następuje:

Powództwo okazało się bezzasadne.

Podstawę prawną żądania powódki stanowi art. 417 § 1 k.c. w zw. z art. 417¹ § 2 zd. pierwsze k.c.

Zgodnie z art. 417 § 1 k.c. za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tę władzę z mocy prawa. Zgodnie natomiast z art. 417¹ § 2 zd. pierwsze k.c., jeżeli szkoda została wyrządzona przez wydanie ostatecznej decyzji jej naprawienia można żądać po stwierdzeniu we właściwym postępowaniu jej niezgodności z prawem, chyba że przepisy odrębne stanowią inaczej.

Przesłankami odpowiedzialności pozwanego Skarbu Państwa są zatem:

- niezgodność z prawem decyzji ostatecznej wydanej przy wykonywaniu władzy publicznej, stwierdzona we właściwym postępowaniu,
- istnienie normalnego związku przyczynowego pomiędzy wydaniem tej decyzji a zaistniałą szkodą,
- zaistnienie szkody.

Przesłanki te muszą wystąpić łącznie.

W rozpoznawanej sprawie powódka dochodziła odszkodowania w kwocie 184.000 zł z tytułu wydatków na czynsz najmu kolejnych lokali, w których zamieszkiwała z rodziną od 2007 r., pożyczek zaciągniętych przez nią lub jej męża, wynagrodzenia pełnomocnika w innej sprawie, kosztów dojazdu do sądów, adwokatów i urzędu skarbowego oraz kwoty 116.000 zł tytułem zadośćuczynienia za swój stres i nerwy. Źródła szkody upatrywała w wydaniu przez pozwanego decyzji z 22 czerwca 2007r., w której zaniżono wartość masy spadkowej. Zdaniem powódki wydanie decyzji spowodowało, że w sprawie o dział spadku po matce J. R. powódka otrzymała tytułem spłaty od M. R. niższą kwotę niż ta, która jej się należała.

Okoliczności faktyczne istotne dla rozstrzygnięcia pozostawały poza sporem.

W ocenie Sądu w niniejszej sprawie nie zostały spełnione przesłanki odpowiedzialności Skarbu Państwa. Przede wszystkim wskazać należy, że pomimo uchylecia przez organ nadzorczy decyzji ostatecznej z dnia 22 czerwca 2007r. nie można przyjąć, że decyzja ta była niezgodna z prawem. W uzasadnieniu decyzji z dnia 16 sierpnia 2012r. wyraźnie wskazano, że podstawą uchylecia ostatecznej decyzji z dnia 22 czerwca 2007r. było ustalenie istotnych dla sprawy okoliczności faktycznych na podstawie dowodów, które okazały się fałszywe. W świetle wskazanych w uzasadnieniu podstaw uchylecia nie można uznać, że decyzja z dnia 22 czerwca 2007r. została wydana z naruszeniem przepisów prawa. W sprawie nie zachodzi również adekwatny związek przyczynowy między wydaniem decyzji z 22 czerwca 2007r. a szkodą, na jaką powoływała się powódka. Adekwatny związek przyczynowy występuje wtedy, gdy po pierwsze bezprawne zdarzenie jest warunkiem koniecznym zaistnienia szkody (gdyby nie to zdarzenie, to szkoda by nie powstała), po drugie, szkoda jest typowym, oczekiwanym w zwykłej kolejności rzeczy następstwem takiego

zdarzenia (tak też Sąd Najwyższy w: wyroku z 6 listopada 2008 r., III CSK 130/08, LEX nr 577188, wyroku z 28 marca 2007 r., II CSK 534/06, LEX nr 315393). Decyzja z 22 czerwca 2007 r. została wydawana na użytek postępowania administracyjnego w celu ustalenia wysokości podatku. W sprawie o dział spadku po matce powódki decyzja ta nie mogła być podstawą ustalenia wartości spadku i nie była, o czym świadczy powołanie przez sąd opinii biegłego z zakresu wyceny nieruchomości. Biegły sądowy J. P. ustalił wartość nieruchomości podlegających działowi na kwotę dużo wyższą niż wartość określona w decyzji z 22 czerwca 2007r. Powódka i jej siostra znając zarówno treść opinii biegłego, jak i wartość nieruchomości przyjętą w decyzji z dnia 22 czerwca 2007r., zawarły przed sądem ugodę w której zgodnie określiły wysokość spłaty, przyjmując za podstawę rozliczenia wartość wyższą od tej wskazanej w decyzji z dnia 22 czerwca 2007r., ale niższą od tej ustalonej przez biegłego J. P.. Powyższe w sposób oczywisty wskazuje na brak adekwatnego związku przyczynowego pomiędzy decyzją z dnia 22 czerwca 2007r. a szkodą powódki.

Ze względu na brak adekwatnego związku przyczynowego nie mógł w niniejszej sprawie znaleźć zastosowania art. 417² k.c., stanowiący podstawę odpowiedzialności na zasadach słuszności, kiedy to przez zgodne z prawem wykonywanie władzy publicznej została wyrządzona szkoda na osobie. Powódka nie wykazała zresztą, że doznała rozstroju zdrowia, brak też szczególnych okoliczności przemawiających za zastosowaniem tego przepisu.

Mając na uwadze podniesione wyżej okoliczności Sąd powództwo oddalił.

Podstawę prawną rozstrzygnięcia o kosztach procesu stanowi art. 102 k.p.c. Zgodnie z jego treścią w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów lub nie obciążać jej w ogóle kosztami. Sytuacja majątkowa powódki oraz jej rodziny, w tym wysokie zobowiązania z tytułu pożyczek, brak majątku i dochodów uzasadniała odstąpienie od obciążania powódki kosztami procesu należnymi pozwanemu, o czym sąd orzekł w pkt II wyroku.